

Een moment *in* de Nachtwacht doorbrengen

3D-effect Een simpele kartonnen kijkdoos moet revolutie ontkenen in de museumwereld. **De synopter focust je hersenen.** Dat zorgt ervoor dat je diepte ervaart en het schilderij 'binnenstapt'.

De synopter in actie in het Rijksmuseum.

Het synopterbouwpakket.

Maarten Wijnntjes met zijn synopter.

BIJZONDEREZAKEN

Zoek & vind alle zaken die bijzonder zijn!

Bijzonderzaken opgeven
Particulier via: www.zadkinemedia.nl
Zakelijk via: e-mail
info@bijzonderzaken.nl
Telefoon 010 - 436 91 24

De brieven onder nummer kunt u sturen naar: Tuinlaan 90, 3111 AW Schiedam onder vermelding van br.o.nr. (nummer advertentie)

Consumenten

Kunst & Antiek

Te koop gevraagd: Antiek
Japans en Chinees porselein.
Capelle Antiek Porselein.
De Zande (bij Kampen)
Tel: 038-3636365
info@capel.nl www.capel.nl

TE KOOP GEVR: oude of
antieke auto's ook defect
Venema Antiques Rijksweg
17 te Drompt 06-63330849
info@venemaantiques.nl
www.venemaantiques.nl

Vakanties & Reizen

Oceanië

AUSTRALIË & NIEUW-ZEELAND

Wij bieden u bijzondere rondreizen met unieke, kleinschalige accommodaties. Een relaxed tempo met tijd voor de prachtige natuur en cultuur. Volledig naar wens samengesteld, met reisadvies van de locals.

www.travelessence.nl 030-272 53 35

Zuid-Afrika

Curaçao

PAPAGAYO CURAÇAO
ZOMERSE KORTINGEN TOT 25%
KIJK VOOR MEER INFO OP
WWW.PAPAGAYO.COM

Azië

Indonesië

DARI-JAVA: Indonesië reizen op maat
Avontuurlijk en voordelig (SGR) www.dari-java.nl

Wilt u adverteren? Geef online op!
www.bijzonderzaken.nl

CHRISTEL DON

'Cool! Het is net alsof de mensen niet meer vastzitten in het schilderij", roept de 10-jarige Hendrik, terwijl hij door een soort kartonnen kijkdoos naar de *Nachtwacht* gluurt. Het is een drukke vrijdagochtend in de eregalerij van het Rijksmuseum. Bezoekers kijken nieuwsgierig naar Hendrik die geestdriftig Rembrandts meesterwerk afspeurt, terwijl hij onverstoord doorpraat: „Alsof ik erin kan stappen en de hand van die meneer kan aanraken." Een suppoost kijkt gealarmeerd en komt aanlopen. „Wat is dat voor ding?" Hij wijst streng naar het knutselwerk.

„Het ding" is een prototype gemaakt door Maarten Wijnntjes, onderzoeker aan de TU Delft. Het heet de synopter (letterlijk: de 'ogensamenbrenger') en het zou zo maar eens een grote hit binnen de museumwereld kunnen worden. In de simpele kijkdoos, van laser gesneden karton, zitten twee spiegelgltjes, een grote en een kleine, die zorgen dat het beeld waar je naar kijkt op een andere manier door je hersenen wordt waargenomen. Zo krijgt een kunstwerk als de *Nachtwacht* een 3D-effect.

De glimmende, gele laarzen van luitenant Willem van Ruytenburch lijken scherper en dieper van kleur. En zijn lans lijkt zo echt dat je hem even zou willen aanraken. Wijnntjes: „Wanneer je naar een plat schilderij kijkt, kan dat eigenlijk op twee manieren. Je kunt op een schilderij kijken. Dan zie je de klodders verf. Maar je kunt ook in een schilderij kijken. Dan zie je wat de verf uitbeeldt, een ruimtelijke voorstelling waardoor je diepte gaat zien."

Volgens Wijnntjes zijn er twee hersenpro-

cessen betrokken bij deze manieren van kijken. Het eerste proces vertelt je hersenen dat je naar iets plats kijkt, het andere proces zegt dat je naar iets met diepte kijkt. „Naar een schilderij kijken is dus iets heel paradoxaals, al heeft niemand dat door." De synopter blokkeert één van die processen, namelijk het proces waarbij je hersenen doorkrijgen dat het een plat schilderij is. „Daardoor worden je hersenen eigenlijk gefopt en dat zorgt ervoor dat je meer diepte ervaart en het schilderij als het ware binnenstapt."

Kost ongeveer een tientje

Hendrik is niet de enige die Wijnntjes' bouwpakket wil uitproberen. De synopter zorgt voor veel interactie in de galerij. Bezoekers die met elkaar in gesprek raken over kunst kijken, of met Wijnntjes die het ding iedere keer even uitbundig toelicht. Toch werkt het niet bij iedereen, en ook niet bij elk schilderij. Schilderijen met ruimtelijke composities en veel contrast tussen voor- en achtergrond, zijn het meest geschikt.

Zo raakt Peter Shaw uit het Engelse Sussex zichtbaar enthousiast als hij het *Rivierlandschap met ruiters* van Aelbert Cuyp uitprobeert. „Het voelt alsof ik beter begrijp wat de kunstenaar hiermee wil zeggen. Hoe hij het bedoeld heeft terwijl hij aan het werk was." Wijnntjes reageert daarop voorzichtig: „Of we echt gaan begrijpen hoe de schilder zijn werk bedoeld heeft, betwijfel ik. Maar het is natuurlijk wel zo dat een kunstenaar visuele aanwijzingen in zijn werk stopt. Bepaalde schaduwen, kleurverschillen of extra glans."

De synopter vergroot dat soort details uit, zegt Wijnntjes. „Opvallend is ook dat niet iedereen het 3D-effect kan zien. Vorige week had ik een meneer die totaal geen verschil zag. Hoe dat precies zit, moeten we nog onderzoeken."

Cool! Het is net alsof de mensen niet meer vastzitten in het schilderij

De synopter is geen nieuw idee. Rond 1910 publiceerde Moritz von Rohr, een Duitse werknemer van Carl Zeiss, er al over, maar dat onderzoek raakte in de vergetelheid. Eerdere prototypes waren bovendien gemaakt van dure materialen, terwijl Wijnntjes ontdekte dat ook goedkope 'spionnenspiegels' het gewenste effect tweevlechten. Het produceren van zijn versie van de synopter kost daarvoor maar ongeveer tien euro. Dus is het zaak het ding snel op de markt te brengen.

Waar kan ik 'm bestellen?

En daar werkt Wijnntjes hard aan. Nog dit jaar moet het onder andere in museumwinkels verkrijgbaar zijn. Als die het willen hebben tenminste. Peter Verweij, de coördinator van het Medialab van het Rijksmuseum ziet het wel zitten. „Zoets als dit bestaat nog niet. Je hebt natuurlijk wel Google Cardboard (een soort kartonnen 3D-bril waar je je telefoon insteekt waarna je via een app 3D kunt kijken) of de Oculus Rift (een virtual reality bril), maar dit is veel unieker."

Voor Google Cardboard heb je een telefoon nodig, en met de Oculus Rift ben je helemaal afgesloten van de buitenwereld. „Dit is leuk, omdat het zo simpel is."

Toch reageren niet alle bezoekers er even enthousiast op. Wijnntjes: „Ik krijg ook reacties van mensen die kunst kijken vanwege de symboliek. Die zijn niet geïnteresseerd in zo'n 3D-effect waardoor ze andere details gaan zien." „Wij wel hoor", zegt Shaw die zijn vrouw ondertussen ook heeft weten te enthousiasmeren. Hij vraagt om Wijnntjes' visitekaartje. „Ik zou er maximaal veertig pond voor over hebben. Een uniek cadeau voor onze dochter, een fervent museumbezoeker. Waar kan ik 'm bestellen?"

ZELF MET 3D EXPERIMENTEREN

Om een 3D-effect te ervaren als je naar kunst kijkt, moet je voorkomen dat je hersenen door hebben dat ze naar iets plats kijken. De synopter zorgt voor dat effect, maar je kunt er ook op andere manieren mee experimenteren.

•Maak een gaatje in je toegangskaartje

Het is mogelijk om met één oog 3D te zien in een plat schilderij als je door een klein gaatje tuurt. Standaard perforatorgaatjes werken bijvoorbeeld goed.

•Kijk door een loep naar een schilderij op je telefoon

De loep moet zo groot zijn dat je er met twee ogen door kunt kijken. Een loep doet vreemde dingen. Het haalt plathed weg en het breekt het licht van verschillende kleuren onder verschillende hoekjes.

•Ga heel ver weg staan

Bij Vermeer wordt dat een probleem, maar bij de *Nachtwacht* moet het lukken. Door de afstand kunnen je hersenen ook geen plathed registreren. Daarom is een groot scherm in de bioscoop ook veel indrukwekkender dan een tv in je huiskamer.

ADVERTENTIE

TERUG NAAR TOEN

DELAMAR ZOMERKOMEDIE

RENÉ VAN 'T HOF · PETER BLOK · DICK VAN DEN TOORN
GUY CLEMENS · WIL VAN DER MEER · MARTIN NIEUWERF · HANS LEENDERTSE · FREDERIK BROM
TEKST: MICHAEL FRAYN · BEVERKING: KEES PRINS · REGIE: ANTOINE UITDERHAAG

**“SCHERPE SCHETS
BALLENGENERATIE”**
★★★★ PAROOL

**“IJZERSTERKE
ACTEURS”**
★★★★ AD

**“STAALTJE
OVERTUIGEND
KOMEDIEWERK”**
★★★★ NRC

**“STERKE CAST EN
JUISTE TIMING”**
★★★★ TELEGRAAF

NU TE ZIEN!
DELAMAR.NL
OF BEL 0900 - 33 52 627 (€1,- PER GESPREK)

EXCLUSIEF IN HET

DE
LA
MAR
THEATER